

“จับตาสถานการณ์ทุเรียนไทย ...เมื่อคู่แข่งรุก บุกตลาดจีน”

นิชมล ปัญญาวิโรกุล | กฤตยา ตริวรรธไชย | ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้

ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ไทยครองแชมป์ “ผู้ส่งออกทุเรียนอันดับ 1 ของโลก” โดยเฉพาะในตลาดผู้บริโภคหลักของโลกอย่างจีน ซึ่งไทยครองส่วนแบ่งการตลาดเกือบทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีหลายปัจจัยที่คาดว่าจะเข้ามาสั่นคลอนตลาดทุเรียนไทย ทั้งฝั่งของคู่แข่งที่เข้ามาแย่งชิงตลาดมากขึ้น และผู้บริโภคชาวไทยที่ให้ความสนใจทุเรียนจากประเทศอื่นมากขึ้น บทความฉบับนี้จึงต้องการฉายภาพสถานการณ์ทุเรียนโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทุกฝ่ายรู้จัก รู้ทัน และช่วยกันเตรียมรับมือกับความท้าทายของทุเรียนไทยในอนาคต

ตลาดทุเรียนไทยเติบโตอย่างก้าวกระโดด จากความนิยมบริโภคของจีนที่เพิ่มขึ้น

- ช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มูลค่าการส่งออกทุเรียนของไทยเติบโตอย่างก้าวกระโดด จากความต้องการบริโภคทุเรียนของจีนที่เพิ่มขึ้นมาก โดยในปี 2565 มูลค่าการส่งออกทุเรียนไทยทำสถิติสูงสุดที่ 1.24 แสนล้านบาท (รูปที่ 1) ครองแชมป์ผลไม้ส่งออกอันดับ 1 ของไทย
- ทุเรียนไทยเกือบทั้งหมดส่งออกไปตลาดจีนในรูปของทุเรียนผลสด เนื่องจากเดิมไทยเป็นประเทศเดียวที่จีนอนุญาตให้ส่งทุเรียนผลสดไปขายมานานหลายปี
- ความนิยมบริโภคทุเรียนของจีนที่เพิ่มขึ้น ทำให้ราคาทุเรียนปรับตัวสูงขึ้น และเกษตรกรไทยหันมาปลูกทุเรียนมากขึ้น โดยในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ราคาทุเรียนเพิ่มขึ้นจากเฉลี่ย 33 บาท เป็น 111 บาท/กก.^{1/} และส่งผลให้พื้นที่ปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่าเท่าตัว

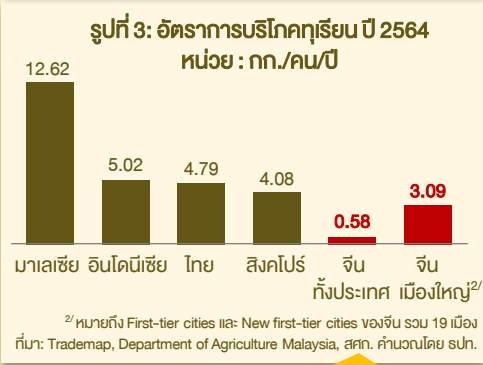
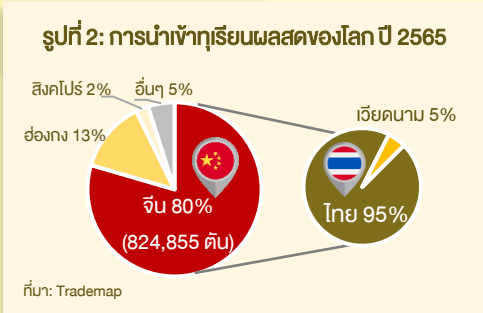

สถานการณ์ทุเรียนโลก กำลังเปลี่ยนแปลงจากเดิม ทั้งฝั่งของผู้บริโภค และคู่แข่งผู้ปลูกทุเรียน

จีนยังต้องการบริโภคทุเรียนอีกมาก แต่เริ่มนำเข้าจากประเทศอื่นมากขึ้น

แนวโน้มความต้องการบริโภคทุเรียนของจีนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งจีนเป็นผู้บริโภคหลักที่นำเข้าทุเรียนผลสดสูงถึง 80% ของปริมาณการนำเข้าทั่วโลก (รูปที่ 2) แต่ยังมีโอกาสบริโภคเพิ่มขึ้นได้อีกมาก เนื่องจาก

- + อัตราการบริโภคทุเรียนต่อคนของจีนยังไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับประเทศผู้บริโภคทุเรียนอื่น ๆ (รูปที่ 3) แม้แต่กลุ่มเมืองใหญ่ของจีน^{2/} ที่เป็นผู้บริโภคหลักในปัจจุบันก็ยังมีโอกาสเพิ่มขึ้นได้อีกเช่นกัน
- + การขนส่งในจีนดีขึ้น การพัฒนาระบบขนส่งโลจิสติกส์ของจีนอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถกระจายสินค้าไปยังเมืองรองด้านในและพื้นที่ชุมชนได้มากขึ้น
- จีนเริ่มเปิดใจกับทุเรียนจากชาติอื่น สายพันธุ์อื่นมากขึ้น จากเดิมที่บริโภคทุเรียนหมอนทองจากไทยเป็นหลัก แต่เมื่อไม่นานนี้ ก็ได้อนุญาตให้เวียดนามและฟิลิปปินส์ส่งทุเรียนผลสดมาขายในจีนเช่นกัน

ภายใน 5 ปีข้างหน้า จีนมีโอกาสบริโภคเพิ่มขึ้นอีก 1 กก./คน/ปี แปลว่าจำเป็นต้องการทุเรียนเพิ่มขึ้นกว่า **1 ล้านตัน**

ทุเรียนไม่ได้ปลูกเฉพาะในไทย ไทยไม่ใช่ประเทศเดียวที่สามารถส่งทุเรียนผลสดไปจีนอีกต่อไป

แนวโน้มการแข่งขันในตลาดทุเรียนโลกรุนแรงขึ้น ทั้งจากไทยที่ปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้นกว่า 8% ต่อปี และประเทศคู่แข่งที่ขยายพื้นที่ปลูกเพื่อบุกตลาดส่งออกมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดทุเรียนผลสดในจีน ที่หลายประเทศเร่งพัฒนาคุณภาพทุเรียนและต่อยอดไปใบอนุญาตส่งออกทุเรียนสดจากจีนเช่นกัน อย่างไรก็ตาม คู่แข่งแต่ละประเทศมีจุดแข็งและระดับความน่ากังวลแตกต่างกัน ดังนี้

ลาว ต่อคิวขอใบอนุญาต

นำกังวลในระยะยาว

- ทุเรียนจีนและเวียดนามเริ่มลงทุนปลูกจริงจัง ผลผลิตจะเร่งขึ้นในอีก 5-10 ปีข้างหน้า
- ขนส่งเร็วกว่าไทยไปได้ทั้งทางบกและรถไฟ

เจาะลึกคู่แข่งปลูกทุเรียน

ปริมาณผลผลิตปี 2564

- > 1,000,000 ตัน
- > 100,000 - 1,000,000 ตัน
- < 100,000 ตัน

หมายเหตุ: จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยสปท.

เวียดนาม โต้ใบอนุญาต ก.ค. 65

นำกังวลที่สุด

- มีผลผลิตมากและเพิ่มขึ้นเร็ว
- เน้นทุเรียนหมอนทอง ฤดูกาลผลผลิตช่วงเดียวกับไทย (พ.ค.-ก.ย.)
- ขนส่งเร็วกว่าและถูกกว่าไทย

มาเลเซีย ต่อคิวขอใบอนุญาต

นำกังวลพอสมควร

- มีผลผลิตมาก สัดส่วนส่งออกปัจจุบันยังน้อย
- เน้นทุเรียนพันธุ์พื้นเมือง
- มีประสบการณ์ส่งมุซานคิงเซ่ไปจีน
- ขนส่งนานกว่าไทย

กัมพูชา ต่อคิวขอใบอนุญาต

ยังไม่นำกังวล

- พื้นที่ปลูกน้อย และแนวโน้มผลผลิตไม่มาก

อินโดนีเซีย ยังไม่ขอใบอนุญาต

ยังไม่นำกังวลมาก

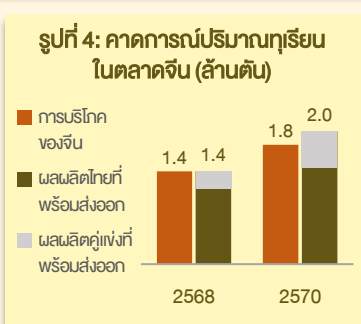
- แม้มีผลผลิตมาก (อันดับ 1 ของโลก) แต่นับบริโภคเองในประเทศเกือบทั้งหมด
- ยังต้องใช้เวลาพัฒนาคุณภาพเพื่อส่งออก

ฟิลิปปินส์ โต้ใบอนุญาต ม.ค. 66

ยังไม่นำกังวล แม้ได้รับใบอนุญาตแล้ว

- พื้นที่ปลูกน้อย แนวโน้มผลผลิตไม่มาก
- ขนส่งนานกว่าไทย ไปได้เพียงทางเรือและเครื่องบิน ทำให้ควบคุมคุณภาพยาก

ผลผลิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดจีนจะเพิ่มขึ้นเร็ว ซึ่งจะเป็แรงกดดันต่อราคาทุเรียนในระยะข้างหน้า

- ภายในระยะ 3 ปีนี้ ยังไม่น่ากังวลมาก คาดว่าผลผลิตของคู่แข่งอาจยังเข้าสู่ตลาดจีนไม่มากนัก เนื่องจากต้องใช้เวลาพัฒนาคุณภาพทุเรียน ขึ้นทะเบียนสวนและโรงคัดบรรจุ และทำการตลาดในจีน หากรวมกับผลผลิตของไทยที่จะเพิ่มขึ้น จะเป็นระดับที่ใกล้เคียงกับแนวโน้มการบริโภคของจีน แต่ราคาอาจถูกกดดันเป็นบางช่วง โดยเฉพาะช่วงที่ผลผลิตไทยและคู่แข่งออกพร้อมกัน
- แต่ในระยะ 5 ปีข้างหน้า น่ากังวลมากขึ้น เมื่อคู่แข่งเริ่มปรับตัวได้ คาดว่าจะมีผลผลิตที่พร้อมส่งออกไปตลาดจีนเพิ่มขึ้นมาก และอาจมากกว่าแนวโน้มการบริโภคของจีน (Oversupply) ซึ่งจะเป็นแรงกดดันต่อการส่งออกและราคาทุเรียนของไทย

ที่มา: ประมาณการโดย สปท. จากสมมติฐาน 1) การนำเข้าทุเรียนของจีนคิดเป็นสัดส่วน 15-20% (ใกล้เคียงค่าเฉลี่ย 5 ปี) และ 2) ผลผลิตทุเรียนโลกที่พร้อมส่งออกคิดเป็นสัดส่วน 10-20% (ทยอยเร่งขึ้น โดยเฉพาะปี 2570 เป็นต้นไป จากการเร่งปลูกทุเรียนของคู่แข่งในปัจจุบัน และคาดว่าประเทศมาเลเซีย ลาว และกัมพูชา จะได้รับใบอนุญาตส่งออกทุเรียนผลสดไปจีนได้แล้ว)

ทุเรียนไทยยังได้เปรียบอยู่มาก แต่ต้องไม่ชะล่าใจ ควรร่วมมือกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แม้ว่าทุเรียนไทยกำลังจะเผชิญกับความท้าทายที่มากขึ้นในอนาคต แต่ไทยเองยังมีข้อได้เปรียบคู่แข่งอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องปริมาณผลผลิตที่มีมาก คุณภาพทุเรียนที่เป็นที่ยอมรับ และประสบการณ์ส่งออกไปตลาดจีนที่ยาวนาน ดังนั้น หากทุกฝ่ายร่วมกันพัฒนาทุเรียนไทยอย่างต่อเนื่อง อาทิ ทำการตลาดในเมืองรองของจีน รวมถึงประเทศอื่น รักษาคุณภาพทุเรียนโดยเฉพาะปัญหาทุเรียนอ่อนช่วงต้นฤดูกาลผลผลิต ส่งเสริมความรู้เรื่องเทคนิคการปลูกทุเรียนเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และบริหารจัดการเส้นทางขนส่งทุเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ก็จะทำให้ไทยสามารถป้องกันตำแหน่ง **“แชมป์ส่งออกทุเรียนอันดับ 1 ของโลก”** ได้ไม่ยาก

